

Calendari de les audicions

18 d'octubre a les 12'00 h.

Homenatges i escarnis. Cites que no són el que pareixen

22 de novembre a les 12'00 h.

Variat de variacions. La invenció de la còpia

Activitats gratuïtes amb aforament limitat

Preinscripció del 9 d'octubre al 20 de novembre a

Biblioteca Can Torro

Tel. 971.54.73.11

biblioteca@cantorro.es

Llicència per a plagiar

(Cicle d'audicions comentades per Joan Estrany, crític i divulgador musical)

Audició 3^a

Homenatges o escarnis

Cites musicals que no són el que pareixen

Diumenge, 18 d'octubre a les 12'00h. Entrada gratuïta amb preinscripció

Audició 3^a.

“Qui neda contra corrent arriba a la font”

(Confuci, segle VI aC)

"Jawohl, und noch merkwürdiger ist, dass das jeder Esel gleich hört." (Ja ho pot ben dir, més desconcertant encara és que fins i tot el més ase se n'adona tot d'una). Aquestes paraules sembla que Johannes Brahms etzibà als crítics musicals quan aquests li esmentaren, amb pretesa i pretensiosa agudesa, la semblança del tema central de la *Novena Simfonia* de Beethoven amb el tema principal del quart moviment de la *Primera* de Brahms. Burla ell va admetre el seu 'pecat' i alhora descol·locà als erudits de la premsa, devaluant la troballa. Vint anys va trigar el compositor d'Hamburg en liquidar i polir la seva *Primera Simfonia* (1876), que la crítica del moment batejaria com la "Desena Simfonia de Beethoven". Potser pel buit de cinc dècades de sequera simfònica (Schumann, Berlioz i algunes excepcions al marge) que generà el fenomen Beethoven, però també perquè dins aquesta immensa partitura hi trobam no poques al·lusions musicals al geni de Bonn.

Dècades més tard el compositor nord-americà Charles Ives va reivindicar i predicar amb l'exemple la idiosincràsia ianqui del *melting pot*. A la seva *Segona Simfonia* el druida de Connecticut emulsiona a la mateixa cassola música popular nord-americana amb passatges volanders de Brahms, especialment, però també de Dvořák, Txaikovski, Bach, Beethoven... Lluny d'amagar-se o distanciar-se dels préstecs i herències del Vell Món, Ives en fa una entusiasta apologia.

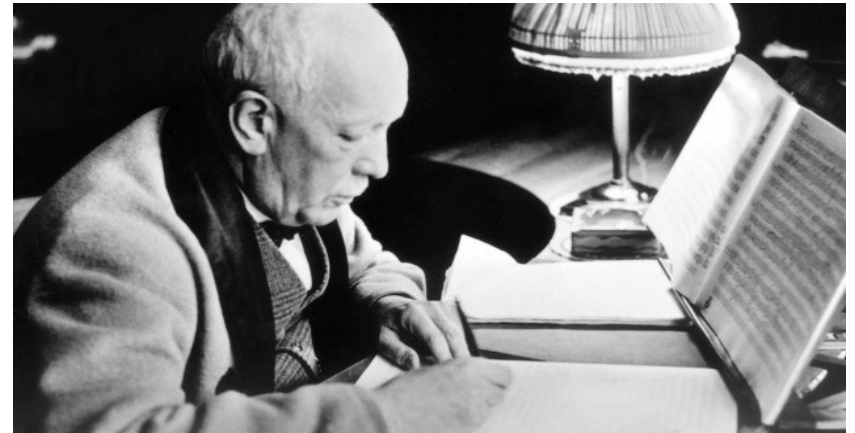
El resultat és un *patchwork* musical sargit i repuntat per totes bandes d'afegitons musicals. Un *melting pot* soldat d'escòries i metalls nobles.

La música clàssica sovint pot ser entesa com un *totum revolutum* de cites musicals. En la majoria dels casos cal pensar que aquests empelts musicals responen a la voluntat del creador de retre homenatge als seus avantpassats musicals, reproduint alguns compassos emblemàtics d'aquest, com qui torna una penyora. Una manera indirecta de perpetuar la tradició, si voleu. Ara bé, sovint aquestes cites a peu de compàs, ens passen per alt perquè el compositor ja s'ha encarregat deliberadament de customitzar-les o enrevoltar-les, maliciosament, de batzers sonors, que ens obstaculitzen la seva visió, la seva audició, vull dir.

D'altres vegades, la polissoneria o les 'males arts' exhibides amb les notes manllevades convida a dubtar de les bones intencions del compositor que manipula la cita musical. L'art (innoble o no) d'escarnir —“imitar algú en la veu, accions, maneres, etc., per burlar-se'n malèvolament o per afrontar-lo”, ens diu l'Alcover Moll— també fa acte d'aparició adesiara a la partitura. Així doncs escarnir, imitar l'estil d'un compositor, també pot servir per desacreditar-lo en certa manera. Alguns compositors són molt de la broma (Mozart, Rossini o Saint-Saëns, per exemple) i sovint no poden evitar vessar a la partitura la seva vis més extrovertida. Les males llengües atribueixen a Stravinski la famosa *boutade*: "Vivaldi no va compondre 400 concerts, en va compondre un i el va repetir 400 vegades". Sembla provat, doncs, que la cita musical no necessàriament esdevé sempre una *laudatio stricto sensu*.

Com qualsevol artista, el músic també ha de tenir cura del seu 'ego', altament inflamable com sabem. Les cites, dedicatòries o jaculatòries als mestres precedents estan molt bé, però per què no citar-se a un mateix. L'autocita, el selfie notat, abunda en l'obra dels grans compositors. En alguns casos com a Richard Strauss, esdevé quasi una constant, un fet viral, i pot arribar a constituir el fil conductor de moltes de les seves creacions.

Cal matisar, no obstant, que no sempre l'autocita té una connotació megalòmana. Aquests passatges d'aparent egolatria poden d'altra banda servir per transmetre moments d'intimitat, de melangia, premonicions i, fins i tot, entonar un cant elegíac.

Molts dels clàssics, abans de ser-ho, han estat certament revolucionaris. Confuci ens recorda tanmateix que nedar contra corrent no ens allunya dels orígens, ans el contrari, ens acosta la font, a les aigües prèvies, a la transparència malbaratada de l'aigua. *Be water my friend*.